
Marknadskontroll

Farliga leksaker på marknader

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
Inledning	3
Bakgrund.....	5
Syfte	6
Frågeställningar	7
”Farliga leksaker”	7
Metod	11
Analys och resultat.....	14
Deltagande kommuner	14
Intervju med marknadsarrangörer.....	14
Farliga leksaker på marknader	15
Besök hos leksaksgrossister	16
Praktiska erfarenheter från marknadskontrollen.....	16
Slutsatser	18
Bilaga 1. Leksakslagen och CE -märket	19
Bilaga 2. Produktsäkerhetslagen.....	20
Bilaga 3. Förteckning över farliga leksaker.....	21

Sammanfattning

Konsumentverket är tillsynsmyndighet över lagen om leksakers säkerhet och produktsäkerhetslagen. Med anledning av de anmälningar som kom in till Konsumentverket under 2003, om att farliga leksaker säljs på marknader, har verket genomfört kontroll av försäljningen av leksaker på marknader. Kontrollen startade i mindre omfattning 2004, med uppföljning 2005 och en större marknadskontroll under 2006.

Kontrollen har inriktat sig på leksaker som Konsumentverket tidigare har förbjudit men även leksaker som kan innebära en risk om de inte uppfyller de säkerhetskrav som finns. Bilder på leksakerna finns under rubriken "Farliga leksaker". 2006 års kontroll skilde sig från tidigare kontroller genom att marknadsarrangörernas rutiner för att informera knallar om regler för marknaden granskades, samt att tillsynsbesök hos några grossister/importörer gjordes. Totalt besöktes 14 marknader i 14 olika kommuner. Tillsynsbesök gjordes hos 5 leksaksgrossister.

Av arrangörerna var det 8 stycken som lämnade information till knallarna om "Farliga leksaker" som inte fick säljas på marknaden. Den informationen var i flera fall i behov av uppdatering. 5 arrangörer lämnade ingen information om att produkter eller leksaker som säljs ska uppfylla säkerhetskravet.

Leksaksgrossisterna hade dålig kontroll på vilka regler som finns då det gäller leksaker. Inget av företagen hade egenkontroll utan man litade på att deras leverantörer kände till leksaksstandardens regler och kraven för att få CE-märka en leksak. Hos 2 av de 5 besökta företagen hittades produkter som fanns med i verkets marknadskontroll av "Farliga leksaker". Företagen upphörde omedelbart med försäljningen av dessa produkter.

Resultatet av 2006 års kontroll visar att problemen med farliga leksaker som säljs på marknader kvarstår. Fågelvisslor, leksaker med korta sugproppspilar och pilar där sugproppen lossnar, samt leksaksliknade cigarettändare hittades på flera marknader. Skällande, batteridrivna hundar där smådelar lossnar och kan orsaka kvävning fanns också på flera marknader.

Postadress	Besöksadress	Telefon	Fax	E-post/webbadress	Giro	Org.nr
Box 48 651 02 Karlstad	Lagergrens gata 8	0771-42 33 00	054-19 41 95	konsumentverket@konsumentverket.se www.konsumentverket.se	Post: 5 99 75-3 Bank: 5050-2806	01-202100-2064

De förbättringar som kan ses är att fler knallar och arrangörer blivit lite mer medvetna om vilka leksaker som kan vara farliga. Särskilt tydligt syns det på de marknader som tidigare haft besök av Konsumentverket eller konsumentvägledare. Informationen att vatten-jojo är en farlig leksak känner de flesta till. På de 14 besökta marknaderna förekom inte någon försäljning av vatten-jojor.

Inledning

Under åren har Konsumentverket fått många rapporter och anmälningar om farliga leksaker och andra produkter som är inköpta på marknader runt om i landet. Sommaren 2003 rapporterades att ett tiotal barn råkat ut för kvävningstillbud med så kallade fågelvisslor. Detta är mycket små visslor som man stoppar i munnen och som lätt kan hamna nere i halsen och täppa till luftvägarna. Vattenjojo som kan orsaka strypning såldes på flera marknader. Soft air guns såldes till minderåriga.

Bakgrund

Konsumentverkets erfarenhet är att många farliga leksaker och andra produkter som inte längre säljs i vanliga butiker istället säljs på marknader. Dessutom har det varit svårt att ingripa mot försäljare/knallar eftersom de oftast har hunnit försvinna från platsen och identiteten på knallen har varit svår att fastställa. Varorna som säljs är dåligt märkta eller inte märkta alls och därför svåra att spåra. Register som förs av marknadsarrangörer över knallar som deltar på marknaden är ibland bristfälliga eller felaktiga. Arrangörerna tecknar sällan skriftliga kontrakt med knallar utan genom att betala anmälningsavgiften registreras knallen. Däremot får knallen ofta skriftlig information via arrangören om att vissa produkter inte får säljas på marknaden, men endast ett fåtal arrangörer kontrollerar att detta uppfylls.

För att försöka förbättra situationen startade Konsumentverket 2004 ett projekt ”*Farliga leksaker på marknader*” som skulle löpa under ett flertal år. Ett samarbete med **MAF** (= Marknadsarrangörernas Förbund) och **TOMER** (= Torg och Marknadsknallarnas Ekonomiska Förening) inleddes. TOMER och MAF är inte heltäckande branschföreningar. Man beräknar att mindre än en fjärdedel av knallarna och arrangörerna är anslutna.

Konsumentverket är tillsynsmyndighet för säkerheten hos bland annat leksaker. I arbetet med marknadskontroller samarbetar verket med ett antal kommunala konsumentvägledare. I dagsläget har ett 40-tal kommuner tecknat kontrakt om att medverka i verkets produktsäkerhetsarbete.

Försäljningen på marknader regleras genom lagen om tillfällig försäljning (1990:1183) och lagen om särskild skattekontroll av torg- och marknadshandel (1998:514). Där anges bland annat att:

- ✓ Knallen ska vid sitt stånd lämna upplysningar namn, postadress och telefonnummer, via en skylt eller liknande.
- ✓ Arrangören är skyldig att föra en förteckning över samtliga knallar (namn, personnummer, adress och telefonnummer).

Utöver det har TOMER egna rekommendationer om marknadshandel. I deras rekommendationer anges bland annat att arrangören är huvudansvarig för den allmänna säkerheten och ordningen på marknaden. Det innebär att försäljaren är skyldig att rätta sig efter arrangörens anvisningar. Vidare ska knallen informera arrangören om varusortiment. Upprepad ohörsamhet eller försäljning av ett väsentligt annorlunda sortiment än som angivits ger arrangören rätt att avvisa knallen.

Syfte

Syftet med projektet är att förbättra säkerheten på leksaker som säljs på marknader genom att:

- ✓ Skapa bättre kontakt med branschorgan, marknadsarrangörer och marknadsknallar.
- ✓ Kontrollera och följa upp försäljningen av farliga leksaker på marknader.
- ✓ Informera marknadsarrangörer och knallar om farliga leksaker och vilka regler som gäller.
- ✓ Förbättra samarbetet med marknadsarrangörer så att de själva ställer krav på säkra leksaker och informerar samt kontrollerar de knallar som besöker marknaden.
- ✓ Göra tillsynsbesök hos ett antal grossister, informera om regler samt försöka få företagen att förbättra sina rutiner så att de själv kontrollerar produkter de köper in med avseende på produktsäkerhet och märkning.
- ✓ Hitta former för ett kommunalt produktsäkerhetsarbete.

Frågeställningar

- ✓ I vilken omfattning säljs farliga leksaker på marknader?
- ✓ Känner arrangörer och knallar till Konsumentverkets roll som tillsynsmyndighet och har man tagit del av verkets informationsmaterial om farliga leksaker?
- ✓ På vilket sätt kan Konsumentverket ta hjälp av marknadsarrangörer då det gäller att förbättra säkerheten hos de produkter som säljs på marknaden?
- ✓ Ställer leksaksgrossister och importörer krav på sina leverantörer att de ska kunna visa dokumentation att leksakerna uppfyller säkerhetskraven och som styrker CE-märkningen?

”Farliga leksaker”

För att begränsa kontrollen valdes ett antal leksaker och produkter som marknadskontrollen i huvudsak inriktar sig på. I förteckningen nedan anges varje produkt tillsammans med sin säkerhetsrisk.

Fågelvissla

Kvävningsrisk. Risk för hörselskada. Visselpipan kan fastna i strupen. Den höga ljudnivån kan ge upphov till hörselskador.

Partynapp

Kvävnings- och stryprisk. Party-nappen är förvillande lik en vanlig napp, men uppfyller inte säkerhetskraven för nappar.

Vattenjojjo

Stryprisk. Stor elasticitet i "snöret" och tyngd i bollen gör att jojon kan snöras åt flera varv, hårt runt halsen. Allvarliga strypningstillbud har inträffat i flera länder

Tändare

Brännskador och brandrisk. Tändare som ser ut som leksaker eller andra föremål kan locka barn till lek. Förbud finns i marknadsdomstolen

Tricky, pop-pop snappers eller likande smällare

Hörselskada. Förbjudna i Sverige. Tillsynsmyndighet Statens Räddningsverk

Sugproppspilar som är kortare än 57 mm

Kvävningsrisk. Barnen stoppar ofta pilen i munnen för att den ska fästa bättre. Dessa har orsakat 10 dödsfall varav ett i Sverige

Sugproppspilar med löstagbar sugpropp

Kvävningsrisk. Barn stoppar ofta pilen i munnen för att den ska fästa bättre. Sugproppen kan lossna om den inte är ordentligt fastsatt.

Svällande leksaker

Kvävningsrisk. Figurerna kan svälla i vätska och kan i värsta fall orsaka tarmstopp eller kvävning hos barn.

Runda bollar med diameter under 44,5 mm som saknar varningstext

Kvävningsrisk. 51 dödsfall i USA. Runda bollar med en diameter under 44,5 mm ska vara försedda med varningstext ”*Varning! Ej för barn under 3 år – Kvävning-risk*”

Batteridrivna mjukdjur där batterierna lätt trillar ut

Kvävningsrisk. Smådelar (halsband med bjällra, ögon), batterier trillar lätt ur.

Soft air guns

Får endast säljas till personer över 18 år enligt vapenlagen. Polismyndigheten har tillsynsansvar.

Stinkbomb

Kan irritera slemhinnor. Tillsynsmyndighet Kemikalieinspektionen

Metod

Projektet startade 2004. Inledningsvis besökte verket under 2004 både Västerås och Gävle och träffade företrädare för olika kommunala myndigheter såsom polis, räddningstjänst och miljö- och hälsoskyddsförvaltningar liksom marknadsarrangörer. Dessa möten syftade till att informera om de produktsäkerhetsproblem som verket konstaterat på knallemarknader och undersöka på vilket sätt ett samarbete kunde utformas. Ytterligare diskussioner fördes med marknadsarrangörer i Norrtälje, Uppsala och Västerås och Verket informerade löpande MAF och TO-MER om arbetets framåtskridande.

Projektet diskuterades även på ett särskilt seminarium för konsumentvägledare i

samband med de så kallade Konsumentvägledardagarna i Falun 2005. Seminariet var tänkt att inspirera konsumentvägledare till att ta initiativ eller till att medverka i kontroller av marknader i deras kommuner. Frågan har även lyfts i Räddningsverkets barnsäkerhetsgrupp och i Europeiska Kommissionens kommitté för leksaksäkerhet.

I samarbete med TOMER och MAF bearbetades skriften ”Rekommendationer för svensk marknadshandel”. Ett tillägg skrevs in att farliga leksaker och produkter inte får säljas på marknader. Dessutom tog Konsumentverket tillsammans med TOMER och MAF fram en folder och en affisch om ”Farliga leksaker” (se bild). Affischen skulle sättas upp på marknader för att varna konsumenter och foldern delas ut till marknadsknallar och konsumenter som besökte marknaden.

Affisch ”Farliga leksaker”

För att bilda sig en uppfattning besökte Konsumentverket och konsumentvägledare år 2004 fyra stycken marknader. Vägledare i Gävle, Västerås och Luleå gick på uppdrag av verket ut på varsin lokal marknad. Norrtälje marknad besöktes av hand-

läggare från Konsumentverket. Farliga leksaker hittades på samtliga marknader och även andra brister i form av bristande märkning av leksakerna. Vid inköp av leksaker gick det inte alltid att få ut kvitton och ibland saknades skylten med knallens namn och adress.

Kontrollen följdes upp 2005 med besök på 5 marknader. Detta år besökte vägledare från Malmö, Östersund, Borås, Västervik, Norrtälje och Uppsala var sin lokal marknad. Handläggare på Konsumentverket deltog vid besöken i Uppsala och Norrtälje. Bristerna från 2004 kvarstod, om än i mindre omfattning. De förbättringar som kunde ses var framförallt att försäljning av vattenjocos inte påträffades på någon av marknaderna.

För att nå ut till fler arrangörer, knallar och kommuner prövades ett annorlunda upplägg inför 2006. Följande punkter skulle ingå i kontrollen av leksaker på marknader under 2006:

- ✓ Utskick med information om farliga leksaker till samtliga marknadsarrangörer för *alla marknader* i Sverige. Tillsammans med informationen bifogades en folder ”Farliga leksaker” samt en affisch. I brevet uppmanades arrangören att beställa hem dessa från Konsumentverket för att dela ut till knallar som sålde leksaker och som deltog på deras marknad. Dessutom uppmanades arrangören att sätta upp affischen på marknaden för information till konsumenter.
- ✓ Utskick av ett antal affischer och foldrar till samtliga TOMER-ombud och till Föreningen för Skånska marknader för vidare utdelning till medlemmar i respektive förening.
- ✓ Utöka antalet kontroller på marknader genom att bjuda in samtliga kontrakterade kommuner att delta i året kontroll
- ✓ I samband med kontrollen boka in möte med respektive arrangör. Påverka arrangörer att tydliggöra i sin information till marknadsknallarna vilka leksaker som är farliga och inte får säljas på marknaden.
- ✓ Göra tillsynsbesök hos ett antal grossister och importörer av leksaker.

Analys och resultat

Deltagande kommuner

Totalt deltog 10 kommuner i marknadskontrollen 2006. Utöver det besökte Konsumentverket ytterligare 4 marknader.

Kommun och Marknadsarrangör	Datum för kontroll	Besök av:
Karlstad, LG-marknader	2006-07-17	Konsumentverket
Arboga, Arboga Medeltid	2006-08-10	Konsumentverket
Luleå, Finska Föreningen	2006-06-12	Konsumentvägledare
Lindesberg, Lions Club	2006-09-15	Konsumentverket
Östhammar, OK Rodhen	2006-09-16	Konsumentvägledare
Falköpings kommun	2006-10-05	Konsumentvägledare
Kvibergs Marknad Göteborg	2006-09-30	Konsumentvägledare
Trollhättans Centrumbolag	2006-08-31	Konsumentvägledare
Mitt i Borås Marknads-AB	2006-09-30	Konsumentvägledare
Uddevalla kommun	2006-09-04	Konsumentvägledare
Norrtälje, Ishockeyklubben och Handbollsklubben	2006-10-04	Konsumentverket
Uppsala, LG-marknader	2006-10-09	Konsumentvägledare och Konsumentverket
Malmö, Malmöfestivalen	2006-08-18	Konsumentvägledare
Borlänge, LG-Marknader	2006-09-15	Konsumentvägledare

Intervju med marknadsarrangörer

Samtliga marknadsarrangörer intervjuades. Av dessa var det endast 4 stycken som tecknade skriftliga kontrakt med knallarna. Det vanliga är att man anmäler sig genom att betala in en anmälningsavgift och får då en skriftlig bekräftelse. Till bekräftelsen bifogar arrangören ofta information om marknaden. 8 stycken av arrangörerna informerar om att farliga leksaker inte får säljas och tydliggör även vilka leksaker det gäller. I många fall behöver informationen uppdateras. 5 av arrangörerna lämnade ingen som helst information om kravet på att produkter och framförallt leksaker som säljs ska uppfylla säkerhetskravet. Samtliga arrangörer utom 1 uppgav att de skulle se över detta och förbättra sig till nästa år. Den arrangören an-

så istället att det var TOMER:s roll att informera knallarna

Även rutinerna för att avhysa knallar som inte följer reglerna gick igenom. Avhysning på plats är ovanligt, vanligare är att arrangörerna ”svaltlistar” knallar som struntar i reglerna genom att neka den tillträde till marknaden kommande år.

Alla arrangörer utom 1 kände till och hade läst vår broschyr om farliga leksaker. Tyvärr var det endast 3 av arrangörerna som använde sig av broschyren och delade ut den till knallar på marknaden.

Totalt beställdes och skickades det ut närmare 7000 stycken broschyrer ”Farliga leksaker” från Konsumentverket under 2006.

Farliga leksaker på marknader

Nedan följer en förteckning av farliga leksaker som påträffades vid kontrollen. Se även bilaga 3.

- ✓ **Fågelvisslor** – påträffades hos 3 knallar på marknader i Lindesberg och Borås.
- ✓ **Smällare av typen Tricky** – hittades hos 10 knallar på marknader i Lindesberg, Malmö, Uddevalla, Trollhättan, Borås och Borlänge.
- ✓ **Pistoler med för korta sugproppspilar** – I Lindesberg, Falköping och Norrtälje fanns pistoler med korta pilar. De kortaste uppmättes till 29 mm.
- ✓ **Partynapp** – en partynapp hittades hos en knalle i Borås.
- ✓ **Stinkbomb** – vägledaren i Malmö hittade en knalle som sålde stinkbomber
- ✓ **Leksaksliknande cigarettändare** – fanns hos knallar i Uddevalla, Lindesberg, Uppsala och Norrtälje.
- ✓ **Bollar** (mindre än 44,5 mm som saknar varningsmärkning) – vägledaren i Borlänge hittade en knalle som sålde små runda bollar utan varningsmärkning.
- ✓ **Leksaker med sugproppar som kan lossna** – 7 stycken leksaker som innehöll pilar med sugproppar, samt ett mjukdjur med sugpropp skickades in för provning till SP. Ingen av produkterna klarade provningen.
- ✓ **Vattenjojo** – Ingen vattenjojo påträffades på marknaderna
- ✓ **Svällande leksaker** – ingen.

- ✓ **Batteridriven hund** – Påträffades på flera marknader. Vid provning lossnade bjällran, halsbandet och ögonen. Batteriluckan klarade inte fallprovet utan batterierna trillade ut.
- ✓ **Soft air guns** – säljs på de flesta marknader. Förpackningarna är märkta med för Sverige felaktig åldersgräns på över 14 år eller över 16 år. Soft air guns får endast säljas till personer över 18 år. Ibland hade knallen satt upp en skylt med texten ”Åldersgräns 18 år”. Polisen är tillsynsmyndighet.

Besök hos leksaksgrossister

Tillsynsbesök gjordes hos 5 stycken grossister. Göta Partilager och Partihallarna i Göteborg. Inter-agenturer, Mercur och Östgöta Partilager i Linköping.

Göta Partilager hade ett stort sortiment av leksaksliknande tändare. Hos Partihallarna fanns en typ av vatten-jojo. Övriga grossister hade produkter med sugproppspilar där det finns risk att sugproppen lossnar om den inte är ordentligt fastlimmad. Leksaksgrossisterna hade dålig kontroll på vilka regler som finns då det gäller leksaker. Man litade till stor del på sunt förnuft. Ingen av företagen hade egenkontroll, istället litade man på att deras leverantörer kände till reglerna för CE-märkning och övrig varningsmärkning.

Hos samtliga grossister utom Göta partilager begärdes teknisk dokumentation för en leksak. Den tekniska dokumentationen ska styrka att leksaken uppfyller säkerhetskraven. Ingen av grossisterna kunde uppvisa relevant dokumentation. Detta medförde att företagen slutade marknadsföra och sälja dessa produkter.

Praktiska erfarenheter från marknadskontrollen

Leksaker som säljs på marknader är ofta dåligt märkta. Varningsmärkning är sällan eller aldrig på svenska, dessutom saknas väldigt ofta adress till tillverkaren eller importören. Skrivelser med krav på åtgärder har skickats ut till de knallar eller importörer vars leksaker inte uppfyller säkerhetskraven. Det har varit svårt att få fram vilka leverantörer eller grossister knallarna har köpt sina leksaker från. Det kan bero på att knallarna köper billiga leksaker från många olika håll och att man har dålig kontroll på vilka leksaker som köpts in från olika grossister. Men det kan ock-

så bero på att knallen känner på sig att produkterna inte uppfyller kraven och därför inte vill uppge leverantören.

Andra exempel på svårigheter är att på marknaden i Lindesberg fanns en knalle som sålde flera olika leksaker som inte uppfyllde kraven. Knallen fanns med i marknadsarrangörens förteckning men när Konsumentverket efter marknaden tog kontakt via brev svarade han att han inte hade deltagit på marknaden. Han menade att någon använt sig av hans firmanamn och utgett sig för att vara honom. Han upp-gav att hans firma var vilande och att han inte deltagit på några marknader under 2006. En annan knalle i Lindesberg som sålde skällande, batteridrivna hundar av med säkerhetsbrister vägrade uppge sitt namn eller företag. Denna knalle fanns inte med i arrangörens förteckning och han stod på en plats som egentligen tillhörde en butik i Lindesberg.

Ytterligare ett problem är att Konsumentverkets informationsbroschyr ofta tolkas väldigt bokstavligt av knallarna. I broschyren anges bland annat att leksaksliknande tändare inte får säljas. Detta symboliseras av en bild på en tändare i form av en leksaksbil. Flera knallar har då tolkat det som att tändare i form av leksaksbilar inte får säljas, medan andra typer av tändare i form av gitarrer, raketer, djur med mera får säljas.

Positivt från samarbetet med vägledare i denna marknadskontroll är att flera vägledare tagit egna initiativ utöver själva kontrollen. Exempel på detta är att vägledaren i Malmö har suttit med i en grupp med marknadsarrangören och tillsammans med denna gått ut på marknaden under flera dagar. I Falköping tog vägledaren tidigt kontakt med arrangören och fick reda på vilka knallar som skulle sälja leksaker. Dessa knallar fick då ett brev från vägledaren där verkets broschyr ”Farliga leksaker” bifogades och knallarna ombads även se över sitt sortiment av leksaker.

Konsumentverket har även sett att det är viktigt att vara tydliga då det gäller avgränsningen i marknadskontrollprojekt. Flera vägledare har reagerat på och köpt andra leksaker på marknaden som haft brister i märkning eller andra säkerhetsbrister. Det är positivt ur ett perspektiv men innebär svårigheter när resultat ska tolkas och sammanställas.

Slutsatser

De flesta arrangörer och även många knallar känner till Konsumentverkets roll som tillsynsmyndighet och har även tagit del av verkets informationsbroschyr om farliga leksaker. Trots detta säljs det fortfarande farliga leksaker på marknader runt om i Sverige.

För att komma till rätta med försäljningen av farliga leksaker på marknader krävs ett samarbete med marknadsarrangörerna. Arrangörerna bör föra noggranna förteckningar över vilka knallar som deltar. I informationen som arrangören ger till knallarna bör det tydlig framgå vilka leksaker som inte får säljas. Under marknaden är det bra om arrangörerna har möjlighet att kontrollera knallarnas sortiment och att knallens skyldighet att sätta upp skyltar vid marknadsståndet som tydligt visar knallens namn och adress följs upp. Arrangörerna bör dokumentera vilka knallar som inte sköter sig så att dessa i framtiden kan nekas tillträde till marknaden.

När Konsumentverket upptäcker brister bör arrangören alltid meddelas. Verket bör kräva åtgärder hos grossisten/importören som tagit in leksaken i landet, men när detta inte är möjligt bör åtgärderna rikta sig direkt till knallen.

Grossister och importörer av leksaker bör förbättra sina rutiner för att säkerställa att de varor de köper in uppfyller de krav som finns på säkerhet och märkning. För produkter där det finns tveksamheter, t ex pilar med sugproppar, bör importören kräva provningsintyg eller teknisk dokumentation av tillverkaren.

För att effektivisera marknadskontrollerna bör Konsumentverket förbättra samarbetet med kontrakterade konsumentväglarna och i god tid planera, informera och i viss mån även utbilda väglarna inför marknadskontrollen.

Föräldrar bör uppmärksammas på att leksaker som säljs på marknader inte alltid uppfyller säkerhetskraven även om de är CE-märkta. CE-märkningen är obligatorisk för leksaker och innebär egentligen en anmälan från tillverkaren att han uppfyller säkerhetsbestämmelserna. Det krävs ingen test eller godkännande från myndigheten. Vid köp av leksaker bör man som förälder alltid kontrollera att det finns varningstexter och bruksanvisningar på svenska.

Leksakslagen och CE -märket

Särskilda säkerhetskrav för leksaker gäller enligt lagen om leksakers säkerhet, en regeringsförordning och Konsumentverkets föreskrifter (KOVFS 1993:9). Lagstiftningen överför EGs direktiv om leksakers säkerhet (88/378/EEG) till svensk rätt. En leksak får bara säljas om den uppfyller lagens krav beträffande säkerhet, information och märkning. Om en leksak tillverkas helt i enlighet med den europeiska standarden för leksakers säkerhet anses den uppfylla kraven i leksakslagen. I detta fall krävs inte att leksaken provas av en oberoende institution. Skulle dock tillverkaren välja att inte tillverka leksaken helt enligt standarden krävs att leksaken typgodkänns av en tredje part (s k anmält organ).

Konsumentverket kan med stöd av produktsäkerhetslagen ingripa mot leksak som har säkerhetsbrister, även om den uppfyller kraven i leksaksstandarderna eller har typgodkänts. Det kan inträffa om standardens krav visar sig vara för lågt ställda eller om en tillämplig standard eller standardregel saknas.

Det strider mot leksakslagen att sälja en leksak utan CE-märkning. Tillverkaren (eller importören/representanten) har rätt att själv sätta på märket, s k självcertifiering. Genom märkningen bekräftar tillverkaren att leksaken uppfyller säkerhetskraven. Det strider självfallet också mot lagen att sälja en CE-märkt leksak som inte uppfyller lagens krav om säkerhet, information och märkning.

Eftersom CE-märket är en säkerhetsmärkning är märket grovt vilseledande om det sitter på en leksak som inte uppfyller kraven.

En näringsidkare som bryter mot leksakslagen genom att sälja leksaker som inte uppfyller lagens krav kan dömas av domstol till böter eller fängelse i högst ett år. Detta gäller om näringsidkaren bryter mot reglerna av uppsåt eller oaktsamhet. Anmälan om åtal enligt leksakslagen görs av Konsumentverket.

Produktsäkerhetslagen

Om en leksak som finns på marknaden visar sig ha säkerhetsbrister, t.ex. inte uppfyller kraven i leksaksstandarden, ska den ansvarige näringsidkaren enligt produkt-säkerhetslagen vidta olika säkerhetsåtgärder. Näringsidkaren kan förbjudas vid vite att fortsätta med försäljningen av leksaken (säljförbud). Han kan också åläggas att återkalla leksaker som redan är sålda. Återkallelse kan ske både från återförsäljare/butiker och konsumenter. Återkallelse från konsumenter innebär ofta att näringsidkaren måste annonsera i tidningar för att nå ut med informationen. En tredje åtgärd enligt produktsäkerhetslagen är s k. säkerhetsinformation, vilket innebär att näringsidkaren åläggs att förse leksaken med varningstext eller annan säkerhetsinformation. Om en näringsidkare får kännedom om att en vara eller tjänst som företaget säljer eller har sålt är farlig måste han anmäla detta till Konsumentverket eller respektive myndighet.

Förteckning över farliga leksaker på marknader

Leksaker med sugproppar där sugproppen lossnade vid provning. Krav: Ska hålla för dragprov vid 60N i 10 sek.			
Produkt- beskrivning	Marknadsknalle	Leverantör till knallen (enl uppgift) eller importör	Bild på produkt
Police Force, pilar med sugproppar (NO4)	Team Toro HB Hallsberg	VN Legetoy:s återförsäljare i Sverige	
Toys Gun, pilar med sugproppar (NO 1)	S Lindbergs Import Järfälla	Uppger att han köpt produkten i affär	
Power Weapon, Pilbåge , pilar med sugproppar (NO 2)	Östgöta partilager Norrköping	Östgöta partilager Norrköping	
First Bowman, Pilar med sugproppar (LI 4)	Moi Ngoyen Marknad Svenljunga		

Produkt- beskrivning Marknad	Marknads-knalle	Leverantör till knallen (enl uppgift) eller importör	Bild på produkt
Police Gun Set, pilar med sugproppar (LI 11)	Thai Import Karlstad	Thai Import Karlstad	 A toy set in a blister pack featuring a black handgun, a red laser sight, and a magazine. The packaging is yellow and black with the word 'POLICE' in large red letters. A small yellow tag with 'LI 11' is attached to the top left.
Mini Uzi air pistol with safety bullets, pilar med sugproppar (FA 2)	MK Manick & Mojäng Vänersborg	Östgöta partilager Norrköping	 A green and black toy air pistol in a blister pack. The packaging is yellow and black with the word 'UZI' in large green letters. A small yellow tag with 'FA 2' is attached to the bottom center.
Air gun Target, pilar med sugproppar (FA 5)	Järpås prylshopen	Sun Toy Sunne	 A colorful blister pack for a target air gun. The packaging features a cartoon character and the word 'TARGET' in large letters. A small yellow tag with 'FA 5' is attached to the top left.
Mjukdjur med sugpropp (U 1)	Marknadsmedia Degerfors	Marknads-media Degerfors	
Leksaker med för korta pilar. Krav >57 mm			
Commando War set, sugproppspilar 45 mm långa (LI 1)	Le-lär-Lek Angered	saknas	 A blister pack for a Commando War set. The packaging is blue and yellow with the word 'WAR' in large letters. It shows a toy soldier and a rifle.
Air gun target Game (FA 3)	MK Manick & Mojäng Vänersborg	Östgöta Partilager	 A blister pack for an air gun target game. The packaging is blue and yellow with the word 'GAME' in large letters. It shows a target and a rifle.

Pistolset med sugproppspilar FS2296 (No 3)	BW Trading Sandviken	Östgöta partilager	
--	----------------------	--------------------	---

<i>Leksaksliknande tändare "Novelty lighters"</i>		
Produktbeskrivning	Marknadsknalle	Leverantör till knallen (enl uppgift)
Cigrettändare i form av leksakspistoler (UD 1-3)	Cheng i Angered (Okänd)	Saknas
Tändare i form av en delfin (LI 5)	Jose Marino Huddinge	Out of the Blue Tyskland
Tändare i form av en brandsläckare (LI 6)	Jose Marino Huddinge	Tyskland Out of the Blue
Tändare i form av en pistol (UP)	AD-import Eslöv	AD-import Eslöv
Tändare i form av en ficklampa (UP)	AD-import Eslöv	AD-import Eslöv
Tändare i form av en leksaksbil (UP)	Oritrade Import Vreta Kloster	Oritrade Import Vreta Kloster
Tändare i form av en gitarr (NO)	Teknik och Framtid Klippan	Teknik och Framtid Klippan
Tändare i form av en elefant (NO)	Teknik och Framtid Klippan	Teknik och Framtid Klippan
<i>Fågelvisslor, munleksak</i>		
Fågelvissla (LI 3)	Le-lär lek	Saknas
Fågelvissla (Borås)	Tumi Trading	Saknas
Fågelvissla Borås	Hisham Alsimawi	Saknas
<i>Batteridrivna, skällande hundar som inte klarade provningen</i>		
Gul hund (UD 5)	Elsa Santillan Spanien	Saknas
Gul hund (LI 8)	Elsa Santillan Spanien	Saknas
Gul hund (LI 8)	Miguel Santillan Spanien	Saknas
Gul hund (LI)	Okänd knalle	Saknas
<i>Studsboll < 44,5 diameter ska märkas med varningstext</i>		

Produktbeskrivning	Marknadsknalle	Leverantör till knallen (enl uppgift)
Studsboll Märkning, varningstext saknas (BO 3)	Booben Lunde	Handelshaus Gerhard Gollnert F.R Kiesel, Tyskland
<i>Tricky smällare eller liknande</i>		
Pop pop-snappers	Le lär lek Angered	Okänd
Pop pop-snappers	Thai Import Karlstad	Okänd
Pop pop smällare (MA)	Le Quang Huen Svenljunga	Göteborg??
Pop pop snappers	Cheng Angered	Okänd
Pop pop snappers	Catoz	Okänd
Fun Snaps	Giuseppina Jaconelli Mölnadal	Robetoy AB Partille
Tricky	Tumi Trading Älvsjö	Köpt av annan knalle??
Tricky	Hisham Alsimani	Louis Gamla stan, st-holm
Tricky	Mia Import Älvsjö	okänd
<i>Stinkbomb</i>		
”Fartbomb” (MA 2)	Le Quang Hueu Svenljunga	Saknas
<i>Partynapp</i>		
Flashing pacific Partynapp (BO 6)	Vivien Import & Export Malmö	Saknas

Konsumentverket

Box 48

651 02 Karlstad

Telefon: 0771-42 33 00

Webbplats: www.konsumentverket.se

E-post: konsumentverket@konsumentverket.se